

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Király-utca 25 sz., reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca, 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyll. pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyáskirály-tér Bánffy-palota intézendők.

*

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négyz. cm.) 6 k., féloldal 3 k., negyed oldal 1 k. 50 f. Egyesületi tagok és fél-éves hirdetőknél 10% -al, egész éves hirdetőknél 15% -al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KÉZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felölős szerkesztő: **Ványolós Miklós.**

Kérelem.

Tisztelettel felkérem egyesületünk azon érdemes tagjait, kik tagsági díjukkal még hátralékban vannak, hogy e csekély összeget pénztárunkhoz (Kolozsvár, Bánffy-palota) mielőbb beküldeni sziveskedjenek, mert csak úgy tehetünk eleget terhes és anyagi áldozatokat igénylő kötelezettségeinknek, ha t. tagtársaink részéről, csekély tagdíjaik pontos befizetésével, támogatva vagyunk.

*Tagtársi üdvözlettel:
Zsögön Rácz Mihály,
pénztáros.*

Egyesületi élet.

Igazgató választmányunk rendes havi ülését f. évi október 5-én és folytatólag 7-én tartotta meg az »Erdélyi Gazdasági Egylet« Petőfi-utcza üléstermében *Elnökölt:* Br. Josika Gábor. *Fegyvert:* Dr. Balázs Ferencz *Jelen voltak:* Özv. Kremnitzky Aladárné,

Zsögön RácZ Mihály, Ványolós Miklós, Dr. Zsögön Béla, Geltch Lajos, Szócs Sámuel, Deák Gyula, Nagy János, Szilágyi Márton, Ladányi Kornél, Adi Sándor és Györffy János vál. tagok.

1. Főtitkár jelenti, hogy a Miniszter úr ő Nagyméltósága az egyesület részére 600 K. segélyt utalványozott, valamint, hogy Gámán Dezső nyomdatulajdonos úr az egyletnek 166 K. 72 fillert adományozott. Választmány ezeket örvendetes tudomásul vette s elhatározta, hogy ezen adományokért jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki s e határozatát Gámán Dezső úrral írásban is közli, valamint a közgyűlésnek előterjesztést tesz tiszteletbeli tagul leendő megválasztására.

2. Pénztárnok a pénztár állapotáról tesz jelentést, mely örvendetes tudomásul vétetett.

3. Elnök Nagy János vándortanárt felkéri, hogy az 1906. évben tartandó méhészeti tanfolyamok tervezetére nézve tegyen előterjesztést. Felkért a már előre szaktudással kidolgozott tervezetét felolvasssa s azt V. némi módosításokkal elfogadjja s helyeslőleg tudomásul veszi. Egyuttal megbizzza nevezettet, Geltch Lajos és Dr. Balázs Ferencz v. tagokat, hogy az ehhez szükséges felterjesztést és költségelőirányzatot készítsék el.

4. A mézértékesítés megvalósítása tárgyában a tervezet, költségvetés és felterjesztésnek a választmány elé való terjesztésével Benkő Benedek elnöklete alatt Adi Sándor és Ványolós Miklós v. tagokat küldte ki,

5. A Miniszter urhoz állandó jellegű segély adása iránti kérés szerkesztésével elnökség bizatott meg.

6. Elhatározatott, hogy az erdélyi községek, iskolák és csendőrsöknek az egyesületbe való belépésük iránt a vallás és közokt., valamint a belügyminiszteriumok megkerestessenek.

7. Végül Zs. RácZ Mihály indítványozza, hogy Ványolós Miklós szerkesztőnek szorgalmas és kitartó munkássága némi jutalmául a költségvetésben előirányzott tiszteletdíjből az egylet jelenlegi helyzetét tekintve, legalább 100 K. utalványoztassék ki. V. az indítványt helyesléssel veszi tudomásul s nevezettnek 100 koronát utalványoz.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

Az elnökség.

Egyszerű és hasznos méhészet.

(Folytatás és vége.)

Tehát biztositanunk kell a méheknek az egyenletes meleget és a teljes munkaszabadságot.

Hogyan érhetjük ezt el? Induljunk ki általános tapasztalatból. Ha valaki faházat épít, akármily vastag fából vagy deszkából építené is s akárhogy berakná a falakat szalmával, a ház mégis hideg volna. De építse házát akár sövényből, akár deszkából, ha azt kívül belül betapasztja vagy bevakolja, sokkal melegebb lesz a kóháznál is. Így vagyunk a kaptárral is. Akármilyen vastag deszkából építjük, akármennyi szalmát préselünk a deszkák közé, nem lesz az állandó meleg soha.

Hogy a kaptár állandóan megtartsa, legalább megközelítőleg az egyenletes meleget, következőleg építendő :

A kaptár minden oldala, ugyszintén ajtaja is belül vékonyabb, kívül pedig vastagabb deszkából készítendő. A két deszka közötti tér vagy agyag, vagy gipszszel tömendő ki, mint a mely anyagok a legrosszab hővezetők. De készíthetjük a kaptárt úgy is, hogy a falakat és ajtót képező két deszka közé erős enyvvel $\frac{1}{2}$ cm. vastag nemezpapirt ragasztunk s azokat jól egymáshoz szegezzük. Ez utóbbi mód előnye abban van, hogy a kaptár sokkal könnyebb, de a melege ugyanaz marad. Nem elég azonban, hogy a kaptár oldalfalai és ajtaja megtartsa a meleget, hanem arra kereken vastag lágy posztót kell ragasztanunk, hogy amidőn az ajtót betettük, légmentesen zárjon s ki legyen zárva a léghuzam lehetősége. Ha a méhek fejlődését a költőtérben is meg akarnók figyelni, úgy a költőtér üveg ablakát kell légmentesen elzárunk, hogy az ajtót bátran kinyithassuk a nélkül, hogy a méheket léghuzam érje.

Azonban nemcsak melege van szükségük a méheknek, hanem zavartalan munkaszabadságra is. A méheknek zavartalan munkaszabadságot csak úgy adhatunk, ha az u. n költőteret kizárólag a méheknek hagyjuk a nélkül, hogy őket a belakolás után zavarnók. E célra vegyünk elő egy Sötér-téle kaptárt, melynek falait a fent leirt módon tömtük ki, s a melynek költőtere 18 drb. 24 cm. széles és 24 cm. magas kereteből áll 20736 □ cm. lépfelülettel. Ezen lépfelület megfelel egy parasztkas belső ürméretének, melyben a méhek tudvalevőleg egészen jól fejlődnek. A kaptár költőterét lássuk el külön bélelt ajtóval; a költőtér fedődeszkáját, amely szintén kibélelendő, erősítsük a kaptárhoz oly módon, hogy a fedődeszka és a kaptár homlokfala közt 1 cm. hézag maradjon, vagyis akkora, a mekkora távolságra az első keretek vannak a homlokfaltól. Az 1 cm. hézag Hanemann-féle ráccsal látandó el.

Lakoljunk egy ilyen kaptárba egy méhcsaládot vagy rajt-

adjunk be neki a költőtérbe 18 lépkezdései vagy sejtközfallal ellátott kereteket; zárjuk le a Hanemann rácsot, zárjuk be az ajtót, vagy a légmentesen zárható ablakot s többé ne háborgassuk.

Az első évben a méhek a 18 keretet szépen kiépitik, gyönyörűen fejlődnek s maguknak annyi mézet fognak gyűjteni, a mennyi télre elég. Sem betelelés-, sem kitelelésre szükség nincs.

Más tavasszal csak annyi dolgunk van vele, hogy a főhordás elején a Hanemann-féle rácsról az elzárót eltávolítjuk, a mézürbe beteszünk 9 keretet és annak külön, de épen oly légmentesen záró ajtaját betesszük.

A mézür ajtaját bármikor felfnyithatjuk a nélkül, hogy a fiasítást a léghezám érné, mert a röpnyiláson át betoduló levegő mindjárt az első keretsor és homloklal közt mehet a mézürbe, a hol tudvalevőleg a méhek csupán a fiasítás etetéséhez való virágpört helyezik el, mert a költőtér többi része teljesen légmentesen lévén elzárva, a betódult levegőnek szabad utat nem ad. Biztosításképen a költőtér felső szakaszának első kerete és a fedődeszka közé egy keskeny léczet kell szegezniünk, hogy a keret felső részéhez szorulva s a méhek által oda ragasztva a levegőt át ne engedje.

Midőn a főhordáskor kinyitjuk a mézür ajtaját s látjuk, hogy a beadott keretek mézzel telvék, a kereteket szedjük ki; a rácsot feljártól zárjuk le s hagyjuk félannyi ideig lezárva, mint a mennyi idő alatt a mézürt megtöltötték. Ezalatt a méhek a költőtérbe fognak hordani s annak üres sejtjeit megtöltik. Azután ismét adjunk mézürbe, a míg a főhordás tart, 9 keretet s ha a vidéken jó méhlegelő van, pár nap alatt azt is megtöltik, akkor vegyük ki, az átjártól zárjuk le s hagyjunk békét tavaszig a családnak, hogy éljen tetszése szerint.

A költőtérbe a méhek már a főhordás előtt is gyűjtik a mézet, tehát a főhordáskor már friss méz birtokában vannak.

Ha csak 9 keretet töltenek is meg; e 9 kereten $1\frac{1}{4}$ kg.-jával $11\frac{1}{4}$ kgr. tiszta mézet nyerünk a nélkül, hogy azt a méhekkal meg kellene osztanunk, de ha a főhordás idején bő a mézelés, akkor a másik 9 keretet is könnyen megtöltik, mert különösen a bőséges akáczirágzaskor a méhek ennél több mézet is begyűjtenek.

Belokolhatunk egy ilyen kaptárba egy erős családot is fiasításos keretekkel együtt; akkor már az első évben is számíthatunk mézhozamra, természetesen jóval kisebbre, mint más évben.

Az elzárt költőteret kinyitni nem kell. Hagyjunk békét a méheknek, hogy abban tetszésök szerint, szabadon fejlődjenek. Minden külső beavatkozásunk zavarni fogja őket, már pedig főczélunk az, hogy elkerüljük az etetést, itatást stb. Azonban a költőtér sem maradhat állandóan egy állapotban, hogy mikor nyissuk azt fel,

arra feleletet ad a tudományos méhészet. Egy anya petézőképessége átlag 3 évig tart; a sejtek használhatósága is csak 3 év, tehát a belakolástól számított 3 év után, vagyis a 4-ik évben nyissuk ki a költőteret s az abban lévő, már megbarnult lépépítményeket vegyük ki s cseréljük fel ujakkal; zárjuk le ismét s hagyjuk a méheket nyugton újból 3 évre.

Ezen művelet bármely három szakaszú, állókaptárban alkalmazható. Lehet az Boconádi, Sötér- vagy országos egyesületi kaptár. Hogy kísérletem alapjául a Sötér-féle kaptárt vettem, csak azért történt, mert az a közép nagyságu s költőterének belmérete egy parasztkas belméretét a leginkább megközelíti. A Boczonádi-féle túl nagy; az országos meg kicsiny a méhek szabad fejlődésére.

Azt hiszem, hogy a mézür feljárójánál a Hanemann-féle rács alkalmazása is fölösleges, mert az anya a homlokkal felőli kereteken nem szokott járni, s miután más út a méztérbe fel nem visz, oda az anya el nem juthat. Ez azonban csak feltevés, a mit csak a későbbi kísérlet lesz hivatva megállapítani.

Ez volna a méhek kezelésének a legegyszerűbb módja, mely hasznot is ad. E kezelést kellene a néppel megismertetni, mert sokkal egyszerűbb a kasok kezelésénél s annál jóval nagyobb hasznot hoz. De jobb e kezelés az u. n. átmeneti kaptárnál is, mely a méheknek nem ad léghuzammentes lakhelyet, már pedig mint fennebb említém, nagyfontosságú a méhekre a nyugalmas, légmentes zárt hely.

A méhek élete télen.

A méhek élete télen valóságos nyomorúság. Az a szorgalmas munkára és szabad életre teremtett kis bogár egész télen át tétlenségre, fogságra van kárhóztatva. Ezen tétlenség és fogság még elviselhető volna, ha idejüket pihenéssel, alvással tudnák eltölteni, de az örök törvény nem ad nekik jogot ahhoz, hogy idejüket kellemesen tölthessék el; megvonta tőlük azt a kegyelmet, hogy mint más állatok éhen, szomjan, mély álomba merülve töltsék át a telet s kikeletkor a rét virányival együtt megújnodva ébredjenek s lásanak ismét a munkához.

Sokan azt hiszik, hogy a méhek egész télen át pihennek, alusznak. Dehogyan pihennek, dehogyan alusznak, ébren vannak azok. Nem pihennek, nem alusznak azok télen se többet, mint nyáron, vagy talán még annyit sem. Nem engedi a hideg. A méhek nyáron át a legnagyobb munka és fáradság mellett is vajmi keveset

pihennek és alusznak. Nincs nekik nagy pihenésre szükségük; elég 10—15 percz, hogy fáradságaikat kipihenjék, annál kevésbé szükséges nekik télen a hosszabb pihenés a mikor téltlenségben kell vesztegetniök az egész napot és éjet.

Avagy talán pihenésnek nevezhetjük azt a szüntelen mozgást, a mit egész télen át végeznek? Az összeverődött méhcsomó folytonos mozgásban van, hogy a hidegtől meg ne dermedjenek; a csomó külső szélén levő méhek leginkább érzik a röpnyíláson betóduló hideget s minden erejükkel arra törekszenek, hogy a csomó közepére jussanak, a hol meleg van. És ez a törekvés állandó, mert a kívül maradottak hasonló erőszakkal igyekeznek a központba jutni s így a mozgás állandó marad.

De nemcsak a hidegtől való félelemből mozognak a méhek, hanem a táplálék fölvétele is mozgást kíván.

A méhcsomó rendszeren ott verődik össze, a hol az utolsó fiasítás volt. Innen indul el a hengerző mozgás felfelé oly mértékben, a minőben az elraktározott mézet elfogyasztották.

De nem is alhatnak a méhek télen, mert az alvás a test hőfokát rendszeren egy egész C^o-al alászállítja, már pedig a méheknek nincs vesztegetni való melegük, mert ha egy-egy a csomó széléről véletlenül az aljdeszkára hull, az menten megdermed, megfagy, elveszett.

A tulságos meleg kaptárban sem alusznak békességben a méhek, mert ott szellőztetniök kell, nehogy a levegő megrekedjen, vagy a kipárolgás által nedvessé váljék, mert akkor ismét a tömeges pusztulás eshetősége állhat elő.

A méhek ily kényszeredett helyzete január végéig, esetleg február közepéig tart. Ez időtől fogva új munka vár rájuk, de addig bizony nincsenek a legirigylendőbb helyzetben, mert nyugalomukra, mozgásukra nagyon kell ügyelniök, hogy végpusztulásukat ne vonja maga után.

Csalódik tehát, aki azt hiszi, hogy a méhek télen átal nyugosznak, mert itt nincs szó nyugalomról, hanem egy nyomoruságos vegetációról s rájuk nézve (már a melyek megmaradnak) a kikelet, a szorgalmas munka megváltás, mely azokat börtönükből és halálos félelmüktől szabadítja meg.

November havi teendők,

Méhcsaládaink betelelését ez évre elvégeztük s így teendők a méhesben csak a külső megfigyelésekre irányul. A hideg idő már bekövetkezett s az, aki méhcsaládait nem telelte be annak idején, a mostani háborgatás a család pusztulását vonná maga után, tehát legjobb az ily családokat békében hagyni.

Ha netalán a beteleletlen családok közül egyik-másik mézhiányban szenvedne, s ezt észre vesszük, ne engedjük éhhalállal elpusztulni. Ez esetben első feltétel, hogy készletben befedelezett lépes méz legyen. A nap legmelegebb óráiban szedjük szét a kaptárt, illetve bontsuk ki az éhségben szenvedő törzset, nagyon vigyázzunk azonban, hogy az anya le ne essék. Arra is ügyeljünk, hogy a lehullott méhek vissza jussanak a kaptárba. Az üres lépek kiszedendők s helyébe telt, befedelezett mézes lépek adandók s a családot szűkebb helyre kell szorítani, lehetőleg az alsó sorra s a nagy ablak helyett a mézür ablakát tegyük hátul és felül tegyünk 3–4 réteg újságpapírt.

A méhek nyugalmát ne zavarjuk. A kasokat szalma vagy vászon burkolattal lássuk el, a röplyukakat annyira szűkítsük, hogy az egerek ne férközhessenek be.

A méhesben rendetlenséget, szalmát, ruhadarabokat, melyek az egerek fészkeül szolgálhatnak, ne tőrjünk. A kaptárok kijavítása, a keretek megtisztítása, egyszóval a jövő tavaszra való előkészüldés már most veszi kezdetét; szakmunkák és szaklapok olvasása a hosszú estéken el nem mulasztandók, lassan, de biztosan kell jövőre előkészülni

Mezei.

Készítsünk méhlegelőt.

Közlönyünk mult havi számában dr. B. F. úr »A székely akció és a méhészet« cím alatt tárgyilagosan fejtegeti annak szükségét, hogy a méhészetet a székelylakta vidékeken fejleszteni kellene. Nagyon életrevaló eszme, hogy ezen igazán haraszerető, jóra való népet a véginség okozta kivándorlástól visszatartsuk.

E feladat megoldása nagy nehézségekbe nem ütközik, mert maga a kereskedelmi kormány — amint a székely kirendeltség programjából is kitetszik — nem riad vissza sokkal nagyobb

áldozatoktól sem a székely nép megmentésére, mint a mennyit a méhészet terjesztése megkíván.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a földmivelési kormány nem zárkozik el attól, hogy az ország lakosait a méhészet gyakorlására buzdítsa; ingyen oktatást, felszerelést ad a hozzá folyamodóknak. Annál kevésbé fog elzárkozni attól, hogy a szegény székely népnek felsegélésére irányuló országos akcióban részt vegyen.

Az adományozandó kaptárok és egyéb felszerelések, melyekkel egyes székely kisgazdák felsegélyezendők volnának, alig kerülnek egy pár ezer koronába, s miután a székely akció programjához a fa- és fémipari kiképzés is hozzátartozik, a székely nép által lenne előállítandó.

A cél megvalósítása helyesen alkotott és észszerűen keresztülvitt munkarend mellett biztosítja ugyan a fél sikert, de ne feledjük el azon eszközöket sem, a melyek a siker másik felét vannak hivatva megszerezni.

Nem elég a pusztá felszerelés, nem elég csupán felállítanunk a méhest, ezzel csak fél munkát végeztünk. Szükséges gondoskodnunk arról, hogy a méhek elég bőséges legelővel bírjanak. E végből ahol nincs elegendő méhlegelő, mesterségesen kell azt előállítanunk.

Ezelőtt egy néhány évvel a kormány az országutak mindkét oldalát gyümölcsfákkal ültetette be. Hogy ezen beültetés mily áldozatokba került, fölösleges is mondanom, de egy pár év múlva meghozza a maga gyümölcsseit.

Az állam e nemes példáját nem követhetnék-e a községek, a melynek lakosai méhészettel akarnak foglalkozni? Nincs kertjük. *Ültessék be a község utainak, mezei utaknak mindkét oldalát ne gyümölcsfákkal, melyek tömérdek költségbe kerülnek, hanem olyan fákkal, melyek kitünő méhlegelőt nyújtanak.* Nem merem elhinni, hogy a földmivelési kormány e nemes szándékukban, a szükséges csemeték adományozásával és azok elültetésére való utasítással nem lenne segítségükre. Az ültetésre szolgáló gödröket megáshatják és az elültetés műveletét elvégezhetik maguk a község lakó más segítsége nélkül.

Legjobb mézelő fák, melyek ültethetőek volnának, a következők:

1. A *hársta* (*száldokfa*, *zádokfa*, *szödökfa*) hazánkban élő három faja (*Tilia grandifolia*, *T. parvifolia*, *T. argentea*), a leghálásabb mézelőfák egyike, mely minden éghajlat alatt tenyészik. Legjobban mézel, ha községi utakon, házak között, a széltől védett helyre van ültetve, de tenyészik erdőben is. Virágja orvosság. Fája szobrok faragására alkalmas.

2. Az *akácza* (*Robina pseudoacacia*), évente kétszer dúsan virágzik s bőséges nektárt ad. Az akáczméz a legkeresettebb csemege. Fejlődése gyors, talajban nem válogat, virágzásakor a méhek képesek 48 óra alatt 10 országos méretű keretet megtölteni.

3. A *juharfa* három fajtája (*Acer platanoides*, *A. pseudo-platanus*, *A. campestre*), virágkocsánya dús mézet nyújt. Fája a legszebb és legértékesebbek közé tartozik

4. A *vadgesztenyefa* (*Aesculus hippocastaneum*), virága jó mézelő, azonkívül sok virágport ad a méheknek. Fája épületfának nagyon jó, azt tartják róla, hogy a szű meg nem eszi. Gyümölcsét cserzésre használják.

§. A *gyümölcsfák* virágai inkább virágport adnak, mint mézet, legjobb mézelő köztük az *almafa*.

De nemcsak a fáktól kell várunk a mézelést, gondoskodunk kell arról, hogy a méhek más növényekről is gyűjthessenek mézet. Az apróbb növények között sokkal több a mézelő, mint a fák között.

Ezzel előáll egy más haszonhajtó foglalkozás: a *gyógynövények iparszerű termelése*.

Hazánkban csak az utóbbi időben kezdték a gyógynövények iparszerű tenyésztését. Az első kísérletek beváltak. Sokkal nagyobb hasznot nyújtanak más növényeknél s főelőnyük abban rejlik, hogy oly kis területen, ahol más növényeket termelni nem érdemes, haszonnal tenyészthetők.

Azon *gyógynövények*, melyek mint ilyenek értékesíthetők s e mellett a méheknek is kitünő legeiőt nyújtanak (különösen, ha rendszeres művelés alatt állanak) a következők:

A *méhjú* (*Mellitis mellisophillum*), *levendula* (*Lavendula spica*), *Kerti zsálya* (*Salvia offic.*), *Fodormenta* (*Mentha crispa*), *Borsmenta* (*M. piperitta*), *borsfű* (*Piperitis*), *Kakukkfű* (*Thymus vulg.*), *gyüszü-*

virág (*Digitalis*), *orvosi szigorál* (*Veronica*), *rozmaring* (*Rosmaninus offic.*), *izsóp* (*Hysopus offic.*), *nadályfű* (*Ajuga reptans*), *vastű* (*ver-bena offic.*) stb. stb.

A *gazdasági növények* közül, melyek nagyobb területet igényelnek a következők:

A *fehér lóhere* (*Trifolium repens*), *réti lóhere* (*T. pratense*), *szelid és vadborsó* (*Pisum sativum*), *szarvas kerep* (*Lotus corniculatus*), *tatárka* (*Polygonum fagopyrum*), stb. igen jó mézelő növények.

E két csoporton kívül, mint kiváló mézelő s a méhektől kedvelt növények, melyek vadon tenyésznek ugyan, de kis területen csekély gondozás mellett tenyészthetők a *tarlovirág* (*Stachys recta*), *ökörfarkkóró* (*Verbascum*), piros és fehér *holtcsalány* (*Lamium purpureum* és *L. album*), *harangvirágok* fajai (*Campanula patula*, *C. rotundifolia*), *mezei zsálya* (*Salvia pratensis*) stb. stb.

A *fenyőfák* minden fajtája szintén igen kitünő méhlegelő, azonban nem tenyészthető minden éghajlat alatt.

Ha tehát a méhészetet oly arányokban óhajtjuk műveltetni, hogy abból egész községek lakói hasznót huzzanak, nem szabad figyelmen kívül hagynunk a legelő mesterséges készítését sem, mert a nélkül minden fáradozásunk mellett is csak félmunkát végeztünk.

A siker ezirányu biztosítását tanácsos volna hatóságilag rendeleti uton foganatosíttatni. És pedig meg volna rendelendő a községeknek, hogy a községi és mezei utak széléit, kopár hegyoldalkat, terméketlen területeket olyan mézelő fákkal ültessék be, (a fent említettek közül), melyek a talajviszonyokat megtürik.

Minden jóraavaló községnek van közös legelője, miért ne lehetne mesterségesen közös méhlegelőt is előállítani. Nem kellene ahoz nagy terület. Két, három hold jó mézelő növénynyel beültetett terület, ha e mellett az utak mentén 500–1000 drb hárs-, akác- vagy juharfa van ültetve, 2–3000 kaptár méhnek bőséges legelőt szolgáltat, már pedig annyi méhcsalád 20–30 gazdának tisztességes megélhetést biztosít a nélkül, hogy a méhészetten kívül más foglalkozást űzne. 1000 darab fát nagyon könnyű elültetni, nem kell ahoz nagy terület.

Hogy a fák fejlődésükben gátolva ne legyenek, ültessük az ut mindkét oldalán 5 mtr. távolságra egymástól, ehhez 2500 mtr.

út szükséges, ily hosszú uttesttel a legkisebb község is rendelkezik, a községi és mezei utakat együttvéve.

A közös méhlegelő is csak addig tartandó fenn, míg az elültetett fák annyira fejlődnek, hogy elég méhlegelőt nyújtanak. Miután pedig teljes lehetetlen a méhészetet egyszerre oly nagy arányokban felállítani, hogy a legelő a fák kifejlődéséig elég ne lenne, annak fejlődésével lépést fejlődnének a legelőt nyújtandó fák is.

Míndezekből önként következik, hogy e terv megvalósítása nem ütközik legyőzhetlen akadályokba. Nem kívántatik ahhoz sem a kormány, sem a községek részéről oly nagy anyagi áldozat, hogy azt meg ne bírják.

A méhészmadár (m. gyurgyalag. *Merops apiaster* L.)

Az idei forró nyár, midőn a leghűvösebb éghajlatu vidékeken is csaknem tropikus hőség uralkodott, — hogy a hőmérő árnyékban 40—50 C^o.ra emelkedett, — meghozta káros hatását a méhészetre is. A hosszantartó szárazság alatt a mézelő növényeket a nagy hőség nektártermelő képességüktől megfosztotta. Azonban bérczes kis hazánk árnyas vidékein mégis csak volt, ha sok nem is, de legalább oly mézhozam, hogy a beteleléshez szükséges készleten kívül a gazdának is jutott valami.

A tropikus hőség egy igen ritka vendéget hozott a méhészeknek. Egy oly vendéget, a mit nagyon kevesen láttak eddig és a minek nem igen örülhettek,

A méhészek e ritka vendége, melyet délvidéki meleg hazájából a hőség csalt hozzánk a *méhészmadár v. gyurgyalag*.

Méhészirodalmunkban csupán Sötér műve tesz említést (Méh és Világa I. K. II. füz. 1078 l.) a méhészmadarról, ott is csak röviden mint olyan méhellenségről, mely hazánkban ritkán jelenik meg.

Sok oldalról jött panasz, hogy a méhesekben egy *eddig ismeretlen, még nem látott madár* garázdálkodk, azonban az új méhellenség leírása hiányos volt, mert egészen közlől senki meg nem figyelte. A többfelől beérkezett hiányos leírás alapján mégis gyanítani lehetett, hogy a még nem látott ellenséggel a méhészmadár volt dolgunk.

A gyanu nem volt alaptalan, mert magam is láttam, hogy egy

csinos, tarkatollazatu madár mesés ügyességgel bukácsol a levegőben egy lepke után, miközben színes, fénylő tollazata remek színjátékkal gyönyörködtette a nézőt.

A méhészmadar ritkán jelenik meg ugyan, de mégsem találom fölöslegesnek természetrajzát közölni, hogyha adandó alkalommal látogatásával megtisztelne, t. méhészbárataink azt felismerhessék és ellene kellő időben és módon védekezhessenek.

A méhészmadar hazája a középtenger vidékei. Nagyságára nézve a fecske és rigó közt áll. Testalkotása csinos. Feje bubja, nyaka és háta fénylő sötét barna, csőre hosszú, vékony, hegyes és fekete; homloka fehér; rubin vörös szemei körül fekete sávok vonulnak el; torka sárga, közepén sötétkék csikkal; begye és hasa kékeszöld; szárnyai sötétkékek; lábai rövidek, feketék; farka közepén 4—5 szál hosszabb kormány toll van, melylyel röpirányát hirtelen változtatja. Gyorsan és bámulatos ügyességgel repül. Tolla-zata változatos és élénk színéről a tropikus madárvilágra, különösen a kolibri félékre emlékeztet.

Táplálékát a rovarvilág képezi, melyben iszonyu falánksággal pusztít. (Némelyek szerint hallal is táplálkozik, de ez, úgy vélem csak ráfogás és azon alapszik, hogy fészket a folyamok partjára építi.)

Valamely kinyuló faágra ül, a honnan messze ellát s onnan leselkedik az előtte elrepülő rovarokra, melyek legkissebbjét is észreveszi soha nem nyugvó szemével. Ha a rovar előtte elrepült rögtön utána rohan, áldozatát hegyes csőrével elfogja s leshelyére viszi, a hol elfogyasztja.

Ha csak a röpülő rovarokra vadászna, tán még nem volna olyan veszélyes, de ha az időjárás a szabad vadászatra nem kedvező, fölkeresi a rovarokat a leveleken, virágokon és a földön is. Kifurja a rovarok fészket, a gyengébb méhköpusket, de letelepszik a kaptárok röpnyilásához, a hol a ki s bejáró méheket elfogja. Étvágyának nagyságáról fogalmat alkothatunk, ha meggondoljuk, hogy begyében 18—24 drb méhet is találtak. Rendesen kisebb csapatokban vonul fel éjszak felé, honnan őszre ismét hazájába visszavándorol.

Az ellene való védekezés nem nagyon nehéz, mert miután elég bátor könnyen meglőhető. Ha valamely méhesre rákap, ott

nagy pusztítást visz véghez, de ha a kaptárok röpnnyilásához közel lépvesszőket állítunk fel könnyen el lehet fogni.

Fészkelésének leírását alább közlöm, ámbár nagyon valószínűnek tartom, hogy vidékünkön nem fészkel, mert ha itt fészkelne, gyakrabban fordulna elő. Fészkére nálunk — igaz hogy nem is kereste — de nem is talált még senki.

A méhészmadár fészkelésére nézve különbözök a nézetek. Némely tudós azt állítja, hogy a folyók partján csekély mélységű odut váj magának, mely ritkán haladja meg az 1 lábat, hogy a benne ülő madár kívülről látszik. Az odu belsejét mohával tölti ki s abba rakja 5 - 6 fehér tojását.

Brehm a következőket írja róla: »Május végén kezdődik a szaporítás. Fészkelésre a méhészmadár valamely folyó porondos vagy agyagos partját választja magának. Itt vájja ki 5—6 cm. átmérőjű kerek oduját. Az üreg kivajását valószínűleg — mint a jégmadár — csőrével végzi s a földet kis lábával kaparja ki. Az üreget, mely 1—2 méter mély. hol egyenesen, hol egy kissé emelkedően készíti. Az üreg egy 20—25 cm. hosszú, 10—15 cm. széles és 8—10 cm. magas kamarában végződik, ennek aljára rakja le a jércze júniusban 5—8 kerek, fényes fehér tojását. Néha ezen első fészekkamra mögött egy másikat is épít, melyet az elsővel 30 cm. hosszú folyosóval köt össze. Némely figyelő állítása szerint az oduban moha bélelést és fészket talált; részemről állithatom, hogy az általam megfigyelt fészkek egyikében sem találtam még nyomát sem a fészkek való anyagnak. Szárnyfedők, szárnyak s egyéb rovarrészek, melyeket a fiatalok elfogyasztani nem tudtak, ülőpárnát képeznek a kamra belsejében, hogy a fiatalok nem nélkülözik teljesen az almot.

A szülők mindketten nagy szorgalommal nevelik fel fiaikat.

A fiatal méhészmadár a fogságban megszeli és bizalmas lesz; ugy táplálendő, mint a fülemilék.

A Boczonádi rendszerről.

Lapunk szeptemberi és októberi számában közzétett kérelemre oly kevés értesítést kaptunk, hogy azt kell gondolnunk, miszerint a Boczonádi rendszernek egyletünk területén nagyon kevés követője volt.

A beérkezett és alább leközölt értesítések annyira ellentmondók, hogy látszólag több azok száma, kik a nevezett rendszer ellen szolanak.

Ez értesítések is csupán az országos méretű kaptárokban alkalmazott rendszerről írnak, de hogy valaki az eredeti nagy kaptárt használta volna, arról értesítés nem érkezett.

A beküldött értesítések a következők:

Mult évi kísérlet folytán — mely igen jól sikerült — az idén a Boczonádi rendszerrel kezeltem összes kaptáraitam — egynek kivételével — s így háromszor ürítettem ki a mézürt átlag 35 kgr. mézzel családonként, míg a rácschal való kaptárból alig kaptam 10 kgr.-ot. Megjegyzendő, hogy minden törzstől csak egy rajt engedtem.

Tavaly két egyenlő erősségű családdal tettem kísérletet s az eredmény az volt, hogy a Boczonádi rendszerrel két annyi mézet produkáltam.

Tivadar János,
közs. isk. tautító.

*

— Felénk két helyen is rendeztek Boczonádi rendszerre kaptárokat, de nem vált be. Én tavaly tettem kísérletet, ami eredményt nem hozott.

Poklos József,
urad. tiszt.

*

A Boczonádi rendszerrel kísérletet tettem és azt nagyon alkalmasnak találom.

Czink Ferencz.

*

Nálam a Boczonádi rendszer nem vált be. Lehet, hogy ott, ahol sokkal jobb a méhlegelő, eredményt érnek el vele, de ezen a vidéken senkinek nem ajánlom.

Ferner Viktor,
gazdálkodó.

*

Tudatom, hogy méhcsaládaim közül egy családot Boczonádi rendszer szerint föleresztettem s mondhatom, szép eredményvel, mert 2 jó rajat eresztett és július közepén 8 keret mézet és most a betelelésnél 4 keret mézet vettem el tőlük és nekik annyi maradt, hogy jól ki fognak telelni.

Szöllősy Gyula.

*

A míg a főhordás tartott, a Boczonádi rendszere szerint beállított 3 kaptár szépen fejlődött; volt méz is, fiasítás is, de ahogy a főhordás megszűnt, mind a három kaptár a mézelés tekintetében úgy mögötte maradt a többinek, hogy a beteleléskor méz helyett is bogarat találtam s más családtól kellett felsegítenem, hogy a sok nép éhen ne vesszen.

Kuti Tamás,
tanító.

*

A Boczonádi rendszer szerint kezeltem méheimet az országos méretű kaptárakban, Noha a nagy szárazság nagy akadályt képezett, mégis az erős családoknál a méztér teljesen megtelt. Tehát az eredmény ez évben is kielégítő.

• **Csergő Venczel**
birtokos.

*

A folyó évben Boczonádi rendszere szerint kezeltem 4 törzset és 5 rajt, melyet ugyancsak ebben az esztendőben fogtam be. A rajok nyomban 30 keretet foglaltak el (országos méretben.) A törzsek 10 keretet, a rajok 30 keretet építettek ki egyenkint. A keretek részint egész műlélapokkal, részint műlépszettekkel és viasznyommal (sejtnyomokkal) voltak felszerelve. A családokat 8 keret teljesen fedett mézzel és a fiasítás közé halmozott készlettel teleltem be. Még ma is 20 keretet lepnek el sűrűen. Főlöslégükből kiegészítettem két gyékénykasból származó másodrajom téli készletét; számomra maradt 12 kgr. pörgetett méz. Legszebb az eredmény a lerajzott anyatörzseknél és a korai (május elei) rajoknál. Czélszerűnek mutatkozik a fedődeszkákat bennhagyni résekkel a följáró méhek számára s az anyát már a fölrakásnál a fészekbe hagyni. Olyan törzseknél, melyeknél a rajzást meggátoljuk, szép mézszüretre számíthatunk.

Röszner Valéria
áll. p. leányisk. t.-nő.

*

Boczonádi rendszere e vidékre nem való; a mézelés itt állandó, de gyenge, azért az országos rendszert kell alkalmaznom, ha mézet is akarok nyerni.

Péter Károly
méhész.

*

Az idén 2 országos méretű kaptárban volt 2 erős rajom kezelve a Boczonádi rendszere szerént, de a Grand-féle kaptárban a régi rendszer mellett jobb mézhozam volt. Átlag 14 klg. kaptáronként, míg a másik kettő 10—10 klg.-ot hozott.

Csahos Gáspár.

*

Nálunk ez évben semmiféle kaptár sem érte el még a közép eredményt sem, én méhészkedem többféle rendszerrel u. is Boczonádi, magyar országos és osztrák mérettel, lapozó és átmeneti rendszerrel is és bizony én nálam ez évben még az átmeneti kaptárból lehetett kipergetni többet, mint akármelyik fajtából,

Horváth Károly.

*

Ezek volnának a beérkezett jelentések, melyeket minden kommentár nélkül közlünk, hogy azokból tisztelt olvasóink a következtetéseket levonhassák.

Tagsági díjt fizettek.

1904. évre, Vidá László, Székesfehérvári méhészegylet, Erdős Lajos, Kerekes István, Br. Bánffy Albert, O. M. G. E., N. Borbáth Viimos, Zakariás Miklós 4—4 kor. RácZ János 2 kor.

1905. évre. Özv. Kremnitzky Aladárné, Özv. Zikhart Jánosné, Vida László, Zsurka Fiedel István, Nyilas Farkas, Fábián Dénes, Kisilvai előlj, Viharos Ferenc, itj. Páder Ferenc, Czink Ferenc, Tóthfalusi György, Balázs Péter, Székesfehérvári méhészegylet, Szabó János, Weiszpek Sándor, Delimán György, Rákosi György, Vites Ferenc, Erdős Lajos, Debreceni János, Hudbok János, Kroisz Ferenc, Géber Pál, Sipos György, Szöcs Albert, Picek Alajos, Kozák Jenő, Gy.-ujfalui áll. felső népiskola, Lelek Gáspár, Szerémi Viktor, Tóth János, Br. Bánffy Albert, O. M. G. E. 4—4 K. Végh János, RácZ János, Szabolcska Károly, Polák József, Német Péter, 2—2. K. Szabó Dénes, Badea Nikulae 2 K. 24 f. — 2 K. 24 f.

Zsögön RácZ Mihály, pénztáros .

Szerkesztői üzenetek.

B. J. urnak Torda. Köszönettel vettük. Alkalmilag felhasználjuk.

D. A. urnak Sz.-Kövesd. A kiadóhivatalhoz áttettük, a hol, a mennyiben lehetséges, kedvező elintéztést fog nyerni.

F. F. urnak Petrosény. Mutatványszámot és alapszabály-példányt küldöttünk.

Tartalom: Kérelem. *Zsögön RácZ Mihály.* — Egyesületi élet, *Az elnökség.* — Egyszerű és hasznos méhészet —s. —s. — A méhek élete télen. — November havi teendők. *Mezei.* — Készítsünk méhlegelőt. — A méhészmadar (m. gyurgyalag *Meropsapiaster L.*) — A Boczonádi rendszerrel. — Szerkesztői üzenetek.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utca 10. sz.